

Α/Π: 28/2024

Αθήνα, 18/11/2024

ΠΡΟΣ:

Τον Πρόεδρο του ΚΕ.Σ.Υ.
Καθηγητή κ. Μπούμπα Δημήτριο

ΘΕΜΑ: Υπ' αριθμ. 1317/19-10-2023 απόφαση της Δ.Ε. του ΚΕ.Σ.Υ, περί εκπαίδευσης και πιστοποίησης Παθολόγων και Καρδιολόγων στην Αιμοκάθαρση

Αξιότιμε κύριε Πρόεδρε,

Ως το θεσμοθετημένο επαγγελματικό & συνδικαλιστικό όργανο των Νεφρολόγων που έχουμε την επιστημονική ευθύνη της λειτουργίας των ιδιωτικών Μονάδων αιμοκάθαρσης της χώρας, θα θέλαμε να φέρουμε υπόψη σας τους κινδύνους για την υγεία των ασθενών μας που προκύπτουν από την Υπουργική απόφαση Γ5α/Γ.Π.οικ.67509 (ΦΕΚ Β/7495/29-12-2023) περί εκπαίδευσης και πιστοποίησης Παθολόγων και Καρδιολόγων στην Αιμοκάθαρση, η οποία βασίσθηκε στην υπ' αριθμ. 1317/19-10-2023 απόφαση της Δ.Ε. του ΚΕ.Σ.Υ.

Αντικειμενικά, η ρύθμιση αυτή καταστρατηγεί θεμελιώδεις αρχές της ιατρικής εκπαίδευσης και ειδικά των ιατρικών ειδικοτήτων, και θέτει σοβαρά ζητήματα ασφάλειας των ασθενών σε αιμοκάθαρση, που όπως είναι γνωστό είναι ιδιαίτερα υψηλού κινδύνου για κάθε είδους επιπλοκές. Η τρίμηνη εκπαίδευση και πιστοποίηση των Παθολόγων και Καρδιολόγων, με μοναδική απαίτηση την «καθημερινή παρουσία και συμμετοχή στις δραστηριότητες», χωρίς καμία αναφορά σε συγκεκριμένο πρόγραμμα εκπαίδευσης, χωρίς Βιβλιάριο Εκπαίδευσης Εκπαιδευόμενου και χωρίς την προϋπόθεση επιτυχίας σε εξετάσεις, είναι εμφανώς ελλιπής και ασύμβατη με την ελληνική και ευρωπαϊκή νομοθεσία περί ιατρικής εκπαίδευσης και ιατρικών ειδικοτήτων. Επίσης, εμφανώς υπολείπεται των αντίστοιχων προϋποθέσεων εκπαίδευσης στην Αιμοκάθαρση που ισχύουν για τους Νεφρολόγους, δεδομένου ότι η αντίστοιχη προβλεπόμενη εκπαίδευση των Νεφρολόγων στην Αιμοκάθαρση στα πλαίσια της ειδίκευσής τους είναι εξάμηνης διάρκειας και μέρος εξαετούς εντατικής εκπαίδευσης στην ειδικότητα, η δε πιστοποίηση δίνεται κατόπιν επιτυχίας σε εξετάσεις (Υπ. Απόφαση Γ5α/Γ.Π.οικ. 42974/11-06-2019).

Υπό τις παραπάνω συνθήκες, η ρύθμιση εκθέτει τις ιδιωτικές Μονάδες που θα κάνουν χρήση της, καθώς αυτή δεν λειτουργεί προς την κατεύθυνση της αναβάθμισης της ποιότητας των υπηρεσιών τους και της διασφάλισης της ασφάλειας των ασθενών τους. Ειδικά στις αυτόνομες Μ.Χ.Α., που λειτουργούν στο πλαίσιο της πρωτοβάθμιας φροντίδας αυτόνομα, εκτός Νοσηλευτικών ιδρυμάτων, η εργασία ανεξέλεγκτου αριθμού και ελλιπώς εκπαιδευμένων Παθολόγων/Καρδιολόγων είναι μαθηματικά βέβαιο ότι θα οδηγήσει στην υποβάθμιση της ποιότητας των προ-σφερόμενων υπηρεσιών και θα θέσει άμεσα ζητήματα ασφάλειας των ασθενών.

1

Επιπλέον, δεν ορίζονται οι αρμοδιότητες των «πιστοποιημένων» Παθολόγων μέσα στις Μονάδες, που ασφαλώς θα πρέπει να είναι καθορισμένες και περιορισμένες, σύμφωνα με τον σκοπό του μέτρου αυτού που είναι η αντιμετώπιση έκτακτων/προσωρινών αναγκών στελέχωσης των Μονάδων. Θα ήταν εγκληματικό, υπό το καθεστώς αυτής της αοριστίας του νόμου, οι «πιστοποιημένοι» γιατροί να επιχειρήσουν να χειριστούν θέματα όπως π.χ. ο προμεταμοσχευτικός έλεγχος, οι αγγειακές προσπελάσεις, η οστική νόσος, η αναιμία της χρόνιας νόσου, ή ο χειρισμός τυχόν ανοσοκατασταλτικών φαρμάκων, που σαφώς απαιτούν ευρύτερη νεφρολογική αντίληψη και εμπειρία.

Πέραν τούτου, δεν υπάρχει καμία πρόβλεψη που να τεκμηριώνει την πραγματική αδυναμία των Μονάδων για πρόσληψη Νεφρολόγου, όπως και καμία ασφαλιστική δικλίδα που να διασφαλίζει ότι δεν θα γίνεται καταχρηστική και προσχηματική χρήση αυτού του μέτρου από τις Μονάδες ΑΚ. Ακόμη και η ίδια η διαδικασία προκήρυξης και πρόσληψης των «πιστοποιημένων» Παθολόγων και Καρδιολόγων είναι εμφανώς δουλειά του ποδαριού, καθώς η πρόβλεψη της εν λόγω Υπ. Απόφασης επ' ουδενί δε διασφαλίζει την χρήση του μέτρου αυτού για την κάλυψη έκτακτων αναγκών σε ιατρικό προσωπικό, αλλά, αντίθετα, θα μπορούσε κάλλιστα να χρησιμοποιείται συστηματικά από τις Μονάδες ως μόνιμη λύση στελέχωσής τους. Το γεγονός δε ότι η ρύθμιση αυτή έρχεται συγχρόνως με τη ρύθμιση που επιτρέπει τους ιατρούς του ΕΣΥ να ιδιωτεύουν, αυξάνοντας έτσι τη διαθεσιμότητα ειδικών Νεφρολόγων στον ιδιωτικό τομέα, είναι αμφίβολο εάν η εν λόγω ρύθμιση περί «πιστοποίησης» των Παθολόγων και Καρδιολόγων στην Αιμοκάθαρση εξυπηρετεί κάποια πραγματική ανάγκη.

Με αίσθημα ευθύνης, με την επαγγελματική εμπειρία των ιδιωτικών Μονάδων αλλά και των διεθνών πρακτικών, καθώς και την επιστημονική γνώση και τεκμηρίωση, και με γνώμονα την ασφάλεια των ασθενών μας, η EN.I.N. έχει καταρτίσει συγκεκριμένες προτάσεις για τον εξορθολογισμό και την εξειδίκευση του εν λόγω μέτρου (βλ.συνημμένο), ώστε να εξασφαλίζεται αφενός η απρόσκοπτη λειτουργία των Μονάδων ΑΚ αφετέρου η ασφαλής υγειονομική φροντίδα των ασθενών, σύμφωνα με τους κανόνες της ιατρικής επιστήμης και τις διεθνής προδιαγραφές, και θα τις θέσει άμεσα προς συζήτηση στο Υπουργείο.

Για να αποφευχθούν παρόμοιες λανθασμένες εισηγήσεις του ΚΕ.Σ.Υ. στο μέλλον, παρακαλούμε εφεξής, σε θέματα που βρίσκουν εφαρμογή στον ιδιωτικό τομέα της Νεφρολογίας, να ζητείται η γνώμη της EN.I.N., του μόνου θεσμοθετημένου εκπροσώπου των ιδιωτών Νεφρολόγων. Σημειωτέον, η Ελληνική Νεφρολογική Εταιρεία, το Δ.Σ. της οποίας ανέκαθεν αποτελείται αποκλειστικά ή σχεδόν αποκλειστικά από συναδέλφους του κρατικού τομέα, δεν εκπροσωπεί επαγγελματικά τους ιδιώτες Νεφρολόγους, και οι εκπρόσωποί της κατά τεκμήριο δεν γνωρίζουν τις ιδιαίτερες συνθήκες που επικρατούν στις ιδιωτικές Μονάδες της χώρας, τις προκλήσεις και τις προϋποθέσεις ασφαλούς λειτουργίας τους, ενώ δυστυχώς, μέχρι σήμερα, οι εκπρόσωποί της επέλεξαν ούτε καν να συνδιαλέγονται με τους εκπροσώπους της EN.I.N., επομένως κάθε άποψη

τους επί επαγγελματικών και επιστημονικών θεμάτων μπορεί να έχει ισχύ μόνο στις κρατικές και όχι και στις ιδιωτικές Μονάδες.

Καλούμε το ΚΕ.Σ.Υ. εφεξής να καθιερώσει ανοιχτή επικοινωνία με την ΕΝ.Ι.Ν. επί επαγγελματικών και επιστημονικών θεμάτων που αφορούν τις ιδιωτικές Μονάδες αιμοκάθαρσης και γενικότερα τον ιδιωτικό τομέα της Νεφρολογίας, όπως ταιριάζει στο πνεύμα του ανοιχτού και ανυπόκριτου διαλόγου που ισχύει στις προηγμένες υγειονομικά χώρες.

Θα σας ήμασταν ευγνώμονες εάν μας κοινοποιούσατε τις θέσεις του ΚΕ.Σ.Υ. επί των θεμάτων που θίγουμε.

Με εκτίμηση,

Για το Διοικητικό Συμβούλιο,

Ο Πρόεδρος
Δημήτριος Κιρμιζής

Ο Γραμματέας
Βασίλειος Κολοβός

Θέσεις της ENI.I.N.

1. Θα πρέπει να διευκρινισθεί ότι εκπαίδευση των ιατρών Παθολογίας/ Καρδιολογίας αποτελεί αυτοτελές Πρόγραμμα εξειδίκευσης που αφορά αποκλειστικά ειδικούς ιατρούς μετά το πέρας της κύριας ειδικότητάς τους και σε καμία περίπτωση ιατρούς κατά τη διάρκεια της κύριας ειδικότητάς τους. Τυχόν εκπαίδευση των ιατρών αυτών κατά τη διάρκεια της κύριας ειδικότητάς τους δεν εντάσσεται στο πρόγραμμα πιστοποίησής τους στην αιμοκάθαρση, και δεν συμψηφίζεται με τον αντίστοιχο χρόνο εκπαίδευσης που απαιτείται για την πιστοποίηση στην αιμοκάθαρση.
2. Θα πρέπει να διασφαλισθεί ότι η εργασία Παθολόγων/Καρδιολόγων στις Μονάδες Αιμοκάθαρσης μπορεί να αποτελεί μόνο προσωρινή λύση ώστε οι Μονάδες να καλύπτουν τις υπάρχουσες ανάγκες τους, και όχι μόνιμη λύση για να αναπτύσουν νέες θέσεις Αιμοκάθαρσης, καθότι αποτελεί λύση ανάγκης και όχι την προτιμώμενη επιστημονικά λύση.
3. Στις ιδιωτικές Μονάδες Αιμοκάθαρσης, ιδιαίτερα στις αυτόνομες ιδιωτικές Μονάδες (Μ.Χ.Α.), που λειτουργούν εκτός νοσοκομείων ή Κλινικών, η εργασία ανεξέλεγκτου αριθμού και ελλιπώς εκπαιδευμένων Παθολόγων/Καρδιολόγων μπορεί να οδηγήσει στην υποβάθμιση της ποιότητας των προσφερόμενων υπηρεσιών και να θέσει άμεσα ζητήματα ασφάλειας των ασθενών.
4. Για τους παραπάνω λόγους, ο αριθμός των θέσεων εκπαίδευσης των Παθολόγων/ Καρδιολόγων καθώς και η διαδικασία προκήρυξης και πρόσληψης των πιστοποιημένων Παθολόγων/ Καρδιολόγων θα πρέπει να γίνεται με αυστηρά ελεγχόμενο τρόπο μέσω συγκεκριμένων ασφαλιστικών δικλίδων.
Αναλυτικά:
 - 4.1. Θα πρέπει να τεκμηριώνονται οι πραγματικές ανάγκες των Μονάδων σε προσωπικό πριν δικαιολογηθεί η πρόσληψη Παθολόγων/Καρδιολόγων σ' αυτές, ώστε να αποφεύγεται η προσχηματική και καταχρηστική χρήση αυτού του μέτρου. Αυτό θα πρέπει να γίνεται μέσω της θεσμοθέτησης: α) Μητρώου ιδιωτικών Μονάδων, β) Μητρώου ιδιωτών Νεφρολόγων, και γ) Μητρώου πιστοποιημένων Παθολόγων/Καρδιολόγων.
 - 4.2. Κάθε Μονάδα δύναται να διαθέτει μόνο 1 θέση εργασίας πιστοποιημένου Παθολόγου/Καρδιολόγου.
 - 4.3 Η διάρκεια και το αντικείμενο της εργασίας των Παθολόγων/Καρδιολόγων μέσα στις Μονάδες θα πρέπει επίσης να είναι περιορισμένο. Προτείνουμε την εργασία τους με ετήσιες συμβάσεις, που μπορούν να επεκταθούν εφόσον το πρόβλημα στελέχωσης με Νεφρολόγους εξακολουθεί. Προτείνουμε επίσης τον περιορισμό του αντικειμένου εργασίας τους στην αντιμετώπιση μόνο οξέων συμβαμάτων, καθώς σε καμία περίπτωση οι πιστοποιημένοι Παθολόγοι/ Καρδιολόγοι δεν θα είναι κατάλληλοι για την ασφαλή διαχείριση χρόνιων θεραπειών, όπως πχ η συνταγή της αιμοκάθαρσης, η επιλογή της αγγειακής προσπέλασης, ο προμεταμοσχευτικό έλεγχος, κ.ο.κ. οι οποίες απαιτούν ευρύτερη Νεφρολογική γνώση και εμπειρία.
 - 4.4. Κάθε πιστοποιημένος Παθολόγος/ Καρδιολόγος δεν δύναται να έχει υπό την ευθύνη του περισσότερους από 15 ασθενείς ανά πάσα στιγμή.
 - 4.5. Η όλη διαδικασία προκειμένου για τις ιδιωτικές Μονάδες θα πρέπει να είναι στενά εποπτευόμενη από την EN.I.N., ως ο αρμόδιος επαγγελματικός φορέας των Νεφρολόγων των ιδιωτικών Μονάδων. Η EN.I.N. έχει καταρτίσει συγκεκριμένο σχέδιο για την ασφαλή διαδικασία εκπαίδευσης και πρόσληψης των πιστοποιημένων Παθολόγων/ Καρδιολόγων, και δύναται να αναλάβει τη λειτουργία των παραπάνω Μητρώων σε πραγματικό χρόνο καθώς και την επόπτευση της διαδικασίας προκήρυξης και πρόσληψης των πιστοποιημένων Παθολόγων/ Καρδιολόγων από τις ιδιωτικές Μονάδες.
5. Η διαδικασία εκπαίδευσης θα πρέπει να είναι εφάμιλλη της αντίστοιχης εκπαίδευσης των Νεφρολόγων στην Αιμοκάθαρση στην Ελλάδα και διεθνώς.

5.1. Η τρίμηνη εκπαίδευση και πιστοποίηση των Παθολόγων και Καρδιολόγων χωρίς εξετάσεις είναι ασύμβατη με την ελληνική και ευρωπαϊκή νομοθεσία περί ιατρικής εκπαίδευσης και ιατρικών ειδικοτήτων και σε εμφανή δυσαναλογία με τις προϋποθέσεις εκπαίδευσης των Νεφρολόγων, δεδομένου ότι η αντίστοιχη προβλεπόμενη εκπαίδευση των Νεφρολόγων στην Αιμοκάθαρση στα πλαίσια της ειδικότητάς τους είναι κατ' ελάχιστο εξάμηνης διάρκειας και μέρος εξαετούς εντατικής εκπαίδευσης στην ειδικότητα, η δε πιστοποίηση δίνεται κατόπιν επιτυχίας σε εξετάσεις [Υπ. Απόφαση Γ5α/Γ.Π.οικ. 42974/11-06-2019]. Παρόμοια εκπαίδευση προβλέπεται για τους ειδικευόμενους Νεφρολόγους και στα υπόλοιπα ευρωπαϊκά κράτη.

5.2. Παρομοίως, η εν λόγω τρίμηνη εκπαίδευση και πιστοποίηση των Παθολόγων/ Καρδιολόγων χωρίς εξετάσεις στην αιμοκάθαρση, πόρρω απέχει από τις απαιτήσεις του νόμου για την εξειδίκευση ακόμη και σε αποκλειστικά διαγνωστικά αντικείμενα, όπως π.χ. πάνω στο υπερηχογράφημα από κλινικές ειδικότητες [Π.Δ. 228/7-9-2000 (Α'197) & τροποποίησή της με Π.Δ. 210/2003 (Α' 168)], παρότι προφανώς οι συνέπειες της ανεπαρκούς εκπαίδευσης στην περίπτωση της πιστοποίησης στην Αιμοκάθαρση μπορεί να είναι καταστροφικές.

5.3. Οι θέσεις εκπαίδευσης στην αιμοκάθαρση ανά την επικράτεια θα πρέπει να είναι περιορισμένες και βάσει των πραγματικών αναγκών, όπως αυτές θα τεκμηριώνονται από την παρακολούθηση των παραπάνω Μητρώων. Παρομοίως με τις αυστηρά περιορισμένες θέσεις εκπαίδευσης των κλινικών ειδικοτήτων στους υπερήχους (μόλις 4 θέσεις εκπαίδευσης ετησίως ανά την επικράτεια), προτείνουμε την θεσμοθέτηση 2 εκπαιδευτικών κέντρων ανά την επικράτεια, 1 στην Αθήνα και 1 στη Θεσσαλονίκη, κάθε ένα από τα οποία θα διαθέτει 2 θέσεις εξάμηνης εκπαίδευσης Παθολόγων/ Καρδιολόγων στην Αιμοκάθαρση (δηλ. 4 ανά έτος).

5.4. Το αντικείμενο της εκπαίδευσης που θα οδηγεί στην πιστοποίηση στην Αιμοκάθαρση θα πρέπει να περιλαμβάνει θεωρητικά μαθήματα και πρακτική άσκηση τόσο σε Μονάδα Αιμοκάθαρσης όσο και στους θαλάμους του Νεφρολογικού τμήματος. Το πρόγραμμα των θεωρητικών μαθημάτων κατ' ελάχιστο θα πρέπει να περιλαμβάνει τα ακόλουθα αντικείμενα:

1. Χρόνια νεφρική νόσος (ΧΝΝ) και επιπλοκές
2. Αντιμετώπιση της ΧΝΝ και των επιπλοκών
3. Αρχές φυσιολογίας & μοντέλα κινητικής της ουρίας
4. Συσκευές αιμοκάθαρσης
5. Τεχνικές προδιαγραφές και επεξεργασία νερού
6. Φίλτρα και αναλώσιμα
7. Διάλυμα αιμοκάθαρσης
8. Αρχές αρτηριοφλεβικών προσπελάσεων
9. Παρακολούθηση & επιπλοκές αρτηριοφλεβικών προσπελάσεων
10. Συνταγογράφηση οξείας ΑΚ
11. Συνταγογράφηση χρόνιας ΑΚ
12. Είδη αιμοκάθαρσης
13. Επάρκεια ΑΚ και μέθοδοι υπολογισμού της επανακυκλοφορίας
14. Υπολοιπόμενη νεφρική λειτουργία και αυξούμενη (incremental) ΑΚ
15. Άμεσες και έμμεσες επιπλοκές της ΑΚ & αντιμετώπισή τους
16. Αντιπηκτικά στην ΑΚ
17. Είδη αιμοδιαδιήθησης /συνταγογράφησή τους
18. Ψυχολογικά προβλήματα ασθενών σε ΑΚ
19. Διατροφή ασθενών σε ΑΚ
20. Ο ΣΔ στους ασθενείς σε ΑΚ
21. Η υπέρταση σε ασθενείς σε ΑΚ
22. Αιματολογικές διαταραχές σε ασθενείς σε ΑΚ
23. Λοιμώξεις σε ασθενείς σε ΑΚ & έλεγχος λοιμώξεων στις Μονάδες ΑΚ
24. Οστική νόσος σε ασθενείς σε ΑΚ
25. Καρδιαγγειακά νοσήματα σε ασθενείς σε ΑΚ
26. Νευρολογικές διαταραχές σε ασθενείς σε ΑΚ
27. Συνταγογράφηση φαρμάκων σε ασθενείς ΑΚ

- 28. Συστηματικά νοσήματα σε ασθενείς σε ΑΚ
- 29. Κατευθυντήριες οδηγίες KDIGO

5.5. Το εκπαιδευτικό κέντρο υποχρεούται να καταρτίζει κάθε έτος το εκπαιδευτικό πρόγραμμα για τους εκπαιδευόμενους στην Αιμοκάθαρση στα παραπάνω αντικείμενα, και να το κοινοποιεί στην αρμόδια Υ.ΠΕ., στην EN.I.N. και στην Ελληνική Νεφρολογική εταιρεία, που έχουν δικαίωμα να εισηγηθούν την υποχρεωτική τροποποίηση του εκπαιδευτικού προγράμματος, ανάλογα με τις εξελίξεις της επιστήμης και των συνθηκών και αναγκών των Μονάδων Αιμοκάθαρσης.

5.6. Η εκπαίδευση πραγματοποιείται υπό την ευθύνη του Διευθυντή του Εκπαιδευτικού Κέντρου, ο οποίος μετά την ολοκλήρωση της εκπαίδευσης κοινοποιεί στην EN.I.N. τις ημερομηνίες έναρξης και ολοκλήρωσης της εκπαίδευσης των εκπαιδευόμενων Παθολόγων/Καρδιολόγων και υπογράφει το βιβλίο εκπαιδευόμενου (log book) του υποψηφίου, το οποίο επίσης κοινοποιείται στην EN.I.N. Με τη σύμφωνη γνώμη της EN.I.N., ο υποψήφιος ακολούθως δύναται να συμμετέχει στις εξετάσεις για λήψη της πιστοποίησης.

5.7. Μετά από γνώμη του ΚΕΣΥ, καθορίζονται ο χρόνος και το περιεχόμενο εκπαίδευσης (log book), οι εξεταστικές περίοδοι (μια ανά εξάμηνο), η διαδικασία των εξετάσεων, και τα κριτήρια για την αναγνώριση των εκπαι-δευτικών κέντρων, που δεν θα πρέπει να είναι περισσότερα από 2 ανά την επικράτεια.

Η EN.I.N. έχει καταρτίσει αναλυτικές οδηγίες για την πρακτική εφαρμογή των παραπάνω γενικών αρχών, και είναι έτοιμη να αναλάβει την οργάνωση και λειτουργία των Μητρώων ιδιωτικών Μονάδων, ιδιωτών Νεφρολόγων, και πιστοποιημένων Παθολόγων/ Καρδιολόγων.